

Onderwerp Ontwikkelingen regionale arbeidsmarktdienstverlening
ter informatie
Steller Wim Ravenshorst

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon 54 98 Bijlage(n) 3 Ons kenmerk 223195-2023
Datum 19-7-2023 Uw brief van Uw kenmerk

Geachte lezer,

Het gaat goed met de werkgelegenheid in onze gemeente. In de periode van 2021 tot 2022 is het aantal banen met 7.500 gestegen. De werkloosheid is gedaald en de arbeidsparticipatie gestegen. In de regio zien we hetzelfde beeld. Dat is goed nieuws. Maar het is niet het hele verhaal. We zien óók dat de arbeidsmarkt onder druk staat. Voor bedrijven is het steeds moeilijker om aan voldoende en goed gekwalificeerd personeel te komen. De demografische ontwikkelingen maken deze krapte naar verwachting tot een structureel probleem. Tegelijkertijd er is nog steeds een (grote) groep mensen die niet meedoet op de arbeidsmarkt en soms zelfs de aansluiting volledig lijkt te zijn verloren. En zijn er werkenden die zonder investeringen in hun loopbaan het risico lopen op enig moment niet meer te kunnen voldoen aan de eisen die het veranderende werk aan hen stelt. Dat kan verschillende gevolgen hebben. Voor degenen die niet (kunnen) meedoen aan de arbeidsmarkt, kan dit leiden tot minder bestaanszekerheid en zelfs uitsluiting. Voor bedrijven en organisaties kan krapte leiden tot minder mogelijkheden zich te ontwikkelen en/of te groeien. En voor de samenleving als geheel kan het gebrek aan gekwalificeerd personeel de maatschappelijke opgaven (woningbouw, energietransitie, zorg) onder druk zetten.

Er is dus alle reden om als gemeente samen met andere overheden, sociale partners, onderwijsinstellingen en bedrijven actie te ondernemen. Dat doen we voor een deel als gemeente zelf: zo hebben we in de economische agenda maatregelen opgenomen om de leercultuur binnen (mkb-) bedrijven te stimuleren en hebben we in het Werk- en ontwikkelprogramma maatregelen genomen om extra te investeren in het talent van (langdurig) werkzoekenden. Maar arbeidsmarktproblemen hebben ook een sterke regionale component. We werken daarom ook op het niveau van de arbeidsmarktregio en het Noorden als geheel samen aan de arbeidsmarktproblemen waar we voor staan.

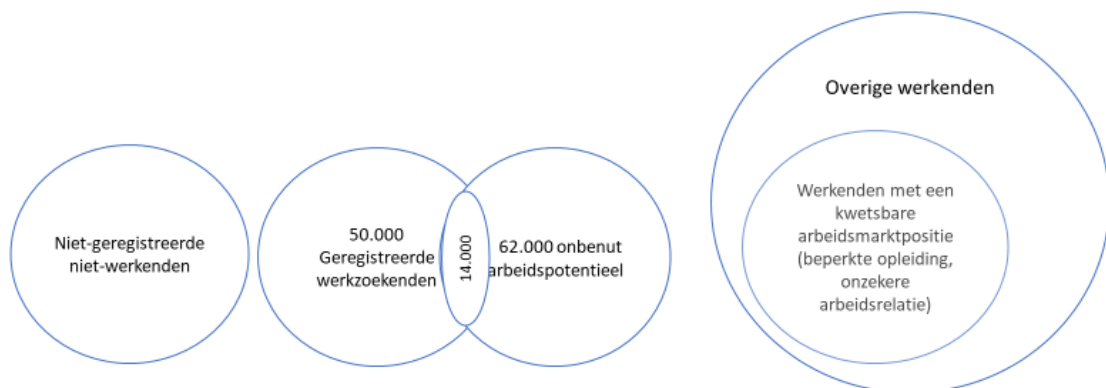
Volgvel 1

Daarin lopen we vooruit op landelijke ontwikkelingen waarin een herziening van regionale arbeidsmarktdienstverlening wordt voorbereid en vormen we in veel gevallen een koploper op dit terrein. Het kabinet werkt momenteel aan de vorming van “Regionale Werkcentra” (werktitel) waarin alle werkzoekenden met een ondersteuningsvraag op het gebied van werk en scholing zich kunnen melden en waar werkgevers terecht kunnen voor ondersteuning bij vraagstukken rondom personeel en arbeidsmarkt. Het gaat daarbij om publiek-private samenwerking waarvan de kaders landelijk worden vastgesteld (landelijk beraad) en waar de afspraken en uitvoering in de arbeidsmarktregio’s plaatsvindt. Het is de bedoeling dat deze nieuwe structuur op 1 januari 2025 in werking treedt. Na de zomer stuurt het kabinet de Tweede Kamer een brief met de bouwstenen voor de vormgeving en de bijbehorende wetgeving daarvan. Het is echter door de val van het kabinet onduidelijk geworden of en wanneer de wetswijziging naar de Kamer gaat.

In deze brief willen we uw raad op de hoogte brengen van de manier waarop we in onze regio al stappen zetten bij de uitvoering van vernieuwde arbeidsmarktdienstverlening. Ook willen we u informeren over de landelijke ontwikkelingen.

Verschillende doelgroepen

Voordat we ingaan op de verschillende samenwerkingsvormen willen we eerst een kort en globaal beeld schetsen van de doelgroepen op de arbeidsmarkt.

In de eerste plaats zijn er 50.000 geregistreerde werkzoekenden in de arbeidsmarktregio Groningen en Noord-Drenthe. Dat zijn mensen die zich als werkzoekende hebben ingeschreven bij het UWV. Het gaat daarbij in de meeste gevallen om mensen met een uitkering op grond van de Participatiewet, WW, Wajong of mensen zonder uitkering (niet-uitkeringsgerechtigden). Deze groep valt onder de (re-integratie-) verantwoordelijkheid van gemeenten en UWV. Een groot deel van deze groep is al langdurig werkloos en is niet actief op zoek naar werk (36.000). De afstand tot de arbeidsmarkt is groot. Activiteiten zijn er vooral op gericht om hen waar mogelijk alsnog de stap naar werk te laten maken of op een andere manier maatschappelijke deelname mogelijk te maken. In de tweede plaats zijn er 62.000 mensen die vallen onder het zogenaamde “onbenutte arbeidspotentieel”, of zoals wij het liever zeggen “ongekend talent”. Dat zijn mensen die beschikbaar zijn voor en/of op zoek zijn naar werk of die al aan het werk zijn en meer uren willen werken. Een

deel van hen staat ingeschreven als werkzoekend (14.000) en is dus bekend bij gemeenten of UWV. Een groter deel kennen we als overheden niet. Momenteel doen SER Noord Nederland, RUG en Hanzehogeschool een onderzoek naar de exacte kenmerken van deze groep. Dat gebeurt vooral omdat deze groep interessant lijkt om bij te dragen aan het verminderen van krapte. Óf dat werkelijk het geval is, is overigens nog maar de vraag¹. In de derde plaats zijn er in totaal 375.000 werkenden in de arbeidsmarktregio. Voor de ontwikkeling van werkenden zijn werkgevers en werknemers verantwoordelijk. We zien echter dat een deel van de werkenden een zwakkere arbeidsmarktpositie heeft. Zij hebben een tijdelijk of flexibel arbeidscontract en/of een lager gewaardeerde opleiding en hebben daardoor vaak minder ontwikkelingsmogelijkheden. Of zij werken al jaren bij eenzelfde werkgever en hebben moeite het werk tot aan de pensioengerechtigde leeftijd vast te houden. De veranderende arbeidsmarkt vraagt van iedereen om zich blijvend te ontwikkelen. Die laatste groep loopt het risico om tussen wal en schip te vallen omdat zij geen toegang hebben tot scholings- en ontwikkelingsmogelijkheden via hun werkgever en geen toegang hebben tot ondersteuning van gemeenten of UWV.

Gezamenlijke opgave

Om krapte zoveel mogelijk te bestrijden en iedereen mee te laten doen met de (veranderende) arbeidsmarkt is het van belang dat we het talent dat er is zoveel mogelijk benutten, behouden en ontwikkelen. Dat betekent dat investeringen in (huidige en toekomstige) werkenden en in werkzoekenden hard nodig zijn: door werkgevers, vakbonden, opleidingsfondsen, brancheorganisaties, onderwijsinstellingen en overheden. Als overheid willen we op dit gebied een actieve rol spelen. Bijvoorbeeld door onze dienstverlening voor bredere (en vooral kwetsbare) groepen open te stellen en door met alle partijen te komen tot een regio waarin het voor alle leden van de beroepsbevolking logisch én mogelijk is om zich te ontwikkelen. Daarvoor werken we op verschillende manieren regionaal en Noordelijk samen.

1. Werk in Zicht (arbeidsmarktregio Groningen en Noord-Drenthe)

Gemeenten en UWV werken in de arbeidsmarktregio nauw samen op het gebied van dienstverlening aan werkzoekenden en werkgevers. Daarin gaan we verder dan de wettelijke verplichting die ons in de wet Suwi² is opgelegd. In het Programmaplan Werk in Zicht 2023-2027³ hebben we beschreven wat we in de komende periode gaan doen om 20.000 mensen in onze regio een stap te laten zetten. Door (meer) mensen te bereiken, door meer mensen ontwikkelingsmogelijkheden te bieden en door de arbeidsmarktpositie van mensen duurzaam te versterken. We kiezen ervoor om bredere groepen ondersteuning te bieden en onze instrumenten en voorzieningen (zoals leerwerktrajecten, scholing, Talentperron) toegankelijk te maken voor alle leden van de beroepsbevolking. De belangrijkste doelgroep bestaat uit de 50.000 geregistreerde werkzoekenden (onze primaire opdracht) en (een deel van) het onbenut arbeidspotentieel en werkenden met een kwetsbare arbeidsmarktpositie. Deze plannen worden deels al uitgevoerd en deels de komende periode verder uitgewerkt. Elementen ervan zijn ook opgenomen in de programma's die zijn en worden ontwikkeld in het kader van het Nationaal Programma Groningen ("Werken aan Ontwikkeling") en het Just Transition Fund.

¹ Zie bijvoorbeeld reflectie SCP op aanpak arbeidsmarktkrapte (SCP, februari 2023).

² Wet structuur uitvoering werk en inkomen

³ Zie bijlage. Dit plan is in alle colleges in de arbeidsmarktregio vastgesteld.

In Werk in Zicht werken gemeenten, UWV en provincies samen aan arbeidsmarkt vraagstukken. Er is een bestuurlijk overleg met vertegenwoordigers van de gemeenten, UWV en provincie en een ambtelijk (directeuren-) overleg met vertegenwoordigers van gemeenten en UWV. En er is regelmatig overleg met onderwijsinstellingen en branches. Als centrumgemeente hebben we de opdracht om deze samenwerking tot stand te brengen. Financiële stromen voor de arbeidsmarktregio lopen via de begroting van de centrumgemeente.

2. *Werken aan Ontwikkeling (Nationaal Programma Groningen)*

Bij de totstandkoming van het Nationaal Programma Groningen (NPG) hebben gemeenten, UWV, provincie, onderwijsinstellingen en sociale partners gezamenlijk een plan opgesteld waarmee invulling kon worden gegeven aan het thema Werken en Leren. Kern van dat plan is dat het voor een toekomstbestendige arbeidsmarkt noodzakelijk is om gedurende alle levensfasen aandacht te besteden aan een leven lang ontwikkelen. Daarbij streven we ernaar om schotten tussen initiële- en andere vormen van scholing en tussen leren en werken zoveel mogelijk te doorbreken. Daarmee hebben we in de afgelopen periode bijgedragen aan verschillende projecten op het gebied van scholing en ontwikkeling. Het gaat dan bijvoorbeeld om Waterstof Werkt, Kansrijk Opleiden, Tijd voor Toekomst en Talent in de Regio. Momenteel werken we samen aan een actualisatie voor de periode 2024-2029. Daarin besteden we onder meer extra aandacht aan de ontwikkeling van een leercultuur, de toegankelijkheid tot scholing en ontwikkeling in alle gebieden, het creëren van extra werkgelegenheid en aan de binding van personeel aan onze regio. Hiermee geven we invulling aan één van de vier thema's van het Nationaal Programma die nu worden uitgewerkt. Werken aan Ontwikkeling wordt integraal onderdeel van de Sociale Agenda in Nij Begun.

De doelgroep van de activiteiten uit het programma bestaat uit brede groepen werkenden en werkzoekenden én jongeren die de stap naar de arbeidsmarkt nog moeten maken. Daarbij is er wel aandacht voor specifieke kwetsbare groepen, maar wordt ook aandacht besteed aan het belang van een leven lang ontwikkelen voor *alle* leden van de beroepsbevolking. Want alleen als iedereen zich blijft ontwikkelen, kunnen we de brede welvaart in onze regio versterken.

In Werken aan Ontwikkeling werken gemeenten, UWV, provincie, sociale partners en onderwijsinstellingen (VO/MBO/HBO/WO) samen aan vraagstukken op het gebied van onderwijs, arbeidsmarkt en een leven lang ontwikkelen. Er is een stuurgroep (bestuurlijke vertegenwoordiging) en een projectgroep (ambtelijke "schrijversgroep").

3. *Regionaal mobiliteitsteam (RMT)*

Tijdens de coronaperiode zijn er in alle arbeidsmarktregio's Regionale Mobiliteitsteams ingericht waarin aanvullende dienstverlening wordt geboden aan personen die (onder andere als gevolg van de coronamaatregelen) werkloos zijn, werkloos (dreigen te) worden of op een andere manier de aansluiting met de arbeidsmarkt dreigen te verliezen. Ook in de arbeidsmarktregio Groningen & Noord-Drenthe is een dergelijk team (samen met sociale partners, UWV, gemeenten, onderwijsinstellingen en SBB) in 2021 van start gegaan. Gedurende de afgelopen periode is de opdracht van deze teams veranderd en is de dienstverlening gericht op de (gezamenlijke) ondersteuning van werkenden en werkzoekenden die aanvullende

dienstverlening nodig hebben om werkloosheid te voorkomen en/of van-werk-naar werk te gaan. Deze teams vormen daarmee één van de bouwstenen voor een nieuwe publiek-private arbeidsmarktinfrastructuur vanaf 2025. Sinds de start van het RMT hebben zich in onze arbeidsmarktregio ruim 2.000 personen gemeld voor advies en ondersteuning op het gebied van loopbaan en werk⁴. Het gaat daarbij vooral om werkenden en mensen zonder uitkering. Zij kunnen onder andere gebruik maken van loopbaancoaching (van de vakbonden) en bestaande dienstverlening van gemeenten en UWV. De doelgroep van het RMT bestaat voor een deel dus uit “onbenut arbeidspotentieel” en voor een deel uit werkenden (waarvan een deel een kwetsbare arbeidsmarktpositie heeft). Het gaat om een groep die op dit moment vaak tussen wal en schip valt omdat voor hen bestaande ondersteuning niet vindbaar of toegankelijk is. Om brede groepen werkenden te kunnen bereiken werken de drie Noordelijke RMT’s nauw samen onder de naam “Het Noorden Werkt Door”⁵.

Het RMT is wat betreft de bestuurlijke aansturing ondergebracht bij de stuurgroep Werken aan Ontwikkeling Er is daarnaast een (ambtelijke) projectgroep met vertegenwoordigers van Werk In Zicht (gemeenten en UWV), sociale partners, ROC’s en SBB.

4. Noordelijke Human Capital Agenda

Al enkele jaren treffen wethouders van de centrumgemeenten van de arbeidsmarktregio, de rayonmanagers UWV Noord Nederland en de gedeputeerden op het terrein van de arbeidsmarkt elkaar binnen de Arbeidsmarkttafel Noord. Daar stemmen zij arbeidsmarktactiviteiten op elkaar af en werken zij samen bij de werving en benutting van (Europese) fondsen, het realiseren van (aanvullende) scholing voor brede groepen van de beroepsbevolking, een gezamenlijke lobby en de afstemming met sociale partners en onderwijsinstellingen. Dit heeft onder andere geleid tot een zoveel mogelijk gezamenlijke aanpak bij het opstellen van een Regionaal Plan voor de Rechtvaardige transitie (in het kader van JTF) en de uitwerking daarvan in verschillende regelingen, waaronder een regeling voor het stimuleren van een leven lang ontwikkelen voor werkenden en werkzoekenden. Daarnaast is samen met onderwijsinstellingen en sociale partners arbeidsmarktrelevante scholing toegankelijk gemaakt voor brede groepen inwoners (Het Noorden Leert Door en Kansen Verzilveren voor Technisch Vakmanschap) en hebben de drie Noordelijke RMT’s een gezamenlijk portal ontwikkeld (Het Noorden Werkt Door). Daarmee zijn we er echter nog niet. Om de opgaven op het gebied van klimaat, energie, digitalisering, zorg en woningbouw succesvol uit te kunnen voeren is het nodig dat overheden samen met partners hard aan de slag gaan met de ontwikkeling van een weerbare en wendbare beroepsbevolking en een inclusieve arbeidsmarkt. Daarbij is een gezamenlijke Human Capital Aanpak van cruciaal belang. De gezamenlijke publieke inzet voor een regionale Human Capital Agenda is beschreven in het document “Human Capital Noord, inzet vanuit overheden”. Dat document vindt u als bijlage bij deze brief. Hierin laten de overheden onder andere zien dat zij Human Capital vraagstukken beschouwen als de belangrijkste verbinding tussen het economische en het sociale domein en daarmee ook tussen de opgaven van provinciale en gemeentelijke overheden. Momenteel wordt een bijeenkomst voorbereid met sociale partners, onderwijsinstellingen, opleidingsfondsen en brancheorganisaties om tot gezamenlijke

⁴ Zie voortgangsrapportage RMT

⁵ <https://www.hetnoordenwerktdoor.nl/>

afspraken te komen. Doelgroepen van deze activiteiten zijn de brede groep werkenden, werkzoekenden én bedrijven en organisaties in het Noorden.

De Arbeidsmarkttafel Noord is een overlegplatform van bestuurlijke vertegenwoordigers van de drie Noordelijke provincies, de centrumgemeenten van de drie arbeidsmarktregio's en twee Noordelijke rayons van het UWV. Er is daarnaast een ambtelijk platform waar dezelfde partijen vertegenwoordigd zijn. Vanuit het ambtelijk platform vindt er overleg plaats met sociale partners, (een deel van de) opleidingsfondsen en brancheorganisaties binnen de Scholingsalliantie Noord.

5. Naar een nieuwe arbeidsmarktdienstverlening

De (positieve) ervaringen van de samenwerking tussen overheden, onderwijsinstellingen, SBB en sociale partners in de RMT's hebben het kabinet er toe gebracht te besluiten deze voort te zetten en de bestaande arbeidsmarktdienstverlening te hervormen. Er wordt daarom momenteel gewerkt aan de vorming van "Regionale Werkcentra"(werktitel) waarin alle werkzoekenden met een ondersteuningsvraag op het gebied van werk en scholing zich kunnen melden en waar werkgevers terecht kunnen voor ondersteuning bij vraagstukken rondom personeel en arbeidsmarkt. Uitgangspunt van deze nieuwe vorm van dienstverlening is dat iedereen de ondersteuning krijgt die hij of zij nodig heeft, onafhankelijk van uitkerings- of arbeidssituatie: er is geen "wrong door". Dat vraagt van alle betrokken partijen om nauw samen te werken en de eigen dienstverlening ook voor andere groepen toegankelijk te maken. De doelgroep bestaat in beginsel uit alle werkenden en werkzoekenden die aanvullende ondersteuning nodig hebben. Bestaande partijen houden daarbij de verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling en/of re-integratie van hun eigen doelgroepen. Die aanpak leidt naast een nieuw dienstverleningsconcept tot een nieuwe governancestructuur met een landelijk beraad en een regionaal beraad. Op dit moment wordt wetgeving voorbereid waarin wordt vastgelegd hoe die beraden zijn samengesteld en wat hun opdracht zal zijn. De verwachting is dat in de beraden dezelfde partijen een rol krijgen die nu samenwerken in het RMT: gemeenten, UWV, ROC's, sociale partners en SBB. Daarmee ligt het voor de hand om de huidige stuurgroep Werken aan Ontwikkeling deze rol te geven. Het Rijk streeft ernaar om de nieuwe dienstverlening en de nieuwe structuur per 1 januari 2025 in te laten gaan. Op dit moment wordt daarover wetgeving voorbereid. Na de zomer stuurt het kabinet de Tweede Kamer hierover een brief met de stand van zaken.

Afsluiting

Regionaal arbeidsmarktbeleid is van steeds groter belang voor de economische en sociale ontwikkeling in onze gemeente én in de omliggende regio. Met deze brief willen wij uw raad informeren over de maatregelen die wij samen met anderen nemen om de beroepsbevolking zo wendbaar en weerbaar mogelijk te houden en te krijgen en over de manieren waarop wij op dit thema samenwerken. Dat doen we tegen de achtergrond van wetwijzigingen die deze samenwerking in de komende periode wil formaliseren en in alle regio's tot stand wil brengen⁶.

⁶ Waarbij we ons overigens nog wel zorgen maken over de financiële randvoorwaarden.

Volgvel 6

Wij vertrouwen erop dat we u hiermee voldoende hebben geïnformeerd en dat we u hiermee een kader hebben geschetst op basis waarvan we de komende periode over dit thema met elkaar in gesprek kunnen.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

burgemeester,
Koen Schuiling

secretaris,
Christien Bronda

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.